

„W Weronie” Cypriana Norwida jako poetyckie „miejsce pamięci” Romea i Julii

- Wprowadzenie
- Przeczytaj
- Film
- Sprawdź się
- Dla nauczyciela

Bibliografia:

- Źródło: Cyprian Kamil Noriwd, *List do Marii Trębickiej z 18 grudnia 1846 roku*, [w:] tegoż, *Dzieła wszystkie*, t. 10, oprac. Jadwiga Rudnicka, Lublin 2008, s. 104.
- Źródło: Cyprian Kamil Noriwd, *List do Marii Trębickiej z 18 grudnia 1846 roku*, [w:] tegoż, *Dzieła wszystkie*, t. 10, oprac. Jadwiga Rudnicka, Lublin 2008, s. 104.
- Źródło: Grażyna Halkiewicz-Sojak, *Werona i Rzym jako „miejsca pamięci” w utworach Norwida*, „*Litteraria Copernicana*” 2018, nr 4, s. 53.
- Źródło: William Szekspir, *Romeo i Julia*, tłum. Józef Paszkowski, Kraków 2003, s. 75.

- Źródło: William Szekspir, *Romeo i Julia*, tłum. Józef Paszkowski, Kraków 2003, s. 117–118.
- Źródło: Cyprian Kamil Norwid, *W Weronie*, [w:] tegoż, *Vade-mecum*, oprac. Józef Franciszek Fert, Wrocław 2003, s. 24–25.
- Źródło: Alina Kowalczykowa, *Wstęp*, [w:] tejże, *Idee programowe romantyków polskich. Antologia*, Wrocław 1991, s. 67–68.
- Źródło: Andrzej Szpociński, *Miejsca pamięci (lieux de mémoire)*, „*Teksty Drugie*" 2008, nr 4, s. 14.
- Źródło: *Tęcza*, [w:] Cyplian Kamil Norwid, *Pisma wybrane*, t. 1, oprac. Juliusz Wiktor Gomulicki, Warszawa 1968.
- Źródło: Adam Mickiewicz, *Romantyczność*, [w:] tegoż, *Ballady i romanse*, Poznań 2012, s. 7.

„W Weronie” Cypriana Norwida jako poetyckie „miejsce pamięci” Romea i Julii

„Balkon Julii” w Pałacu Cappelletti w Weronie
Źródło: Jkk, Wikimedia Commons, licencja: CC BY-SA 3.0.

Cyprian Kamil Noriwd

List do Marii Trębickiej z 18 grudnia 1846 roku

Pamiętam wszystkie monumenta i kamienne sztuki arcydzieła, a miałbym nie pamiętać o rzeczach rzadziej spotykanych: o pomnikach szczerości i arcydziełach pięknego charakteru? Może nazbyt pamiętam, i to mnie czyni tak mało systematycznym dla obfitości wspomnień moich o rzeczach, które do pamięci nagromadziły się wszechstronnie.

Źródło: Cyprian Kamil Noriwd, *List do Marii Trębickiej z 18 grudnia 1846 roku*, [w:] tegoż, *Dzieła wszystkie*, t. 10, oprac. Jadwiga Rudnicka, Lublin 2008, s. 104.

– pisał Cyprian Norwid w liście do przyjaciółki Marii Trębickiej w 1846 roku między pierwszym a drugim pobytem we Włoszech. Wspomnienia poety dotyczą między innymi wycieczki do Werony. „Miasto zakochanych”, jak nazywa się Weronę, stało się

dla Norwida ‚miejscem pamięci o miłości Romea i Julii, które utrwalił w wierszu znanym pod tytułem *W Weronie*.

> **Twoje cele**
>
> - Wyjaśnisz, w jaki sposób w wierszu *W Weronie* Cyprian Norwid nawiązał do historii Romea i Julii.
> - Przeanalizujesz środki językowe służące poetyckiemu opisowi domu Capulettich i Montecchich.
> - Wskażesz, na czym polega różnica między światopoglądem racjonalistycznym a romantycznym.
> - Uzasadnisz zastosowanie kategorii „miejsc pamięci” do interpretacji wiersza.

Przeczytaj

Informacje o Cyprianie Norwidzie znajdziesz m.in. w lekcji: *„Jak się nie nudzić?" – ironiczne refleksje Norwida na temat salonów romantycznych*

Romantyczne podróże Norwida

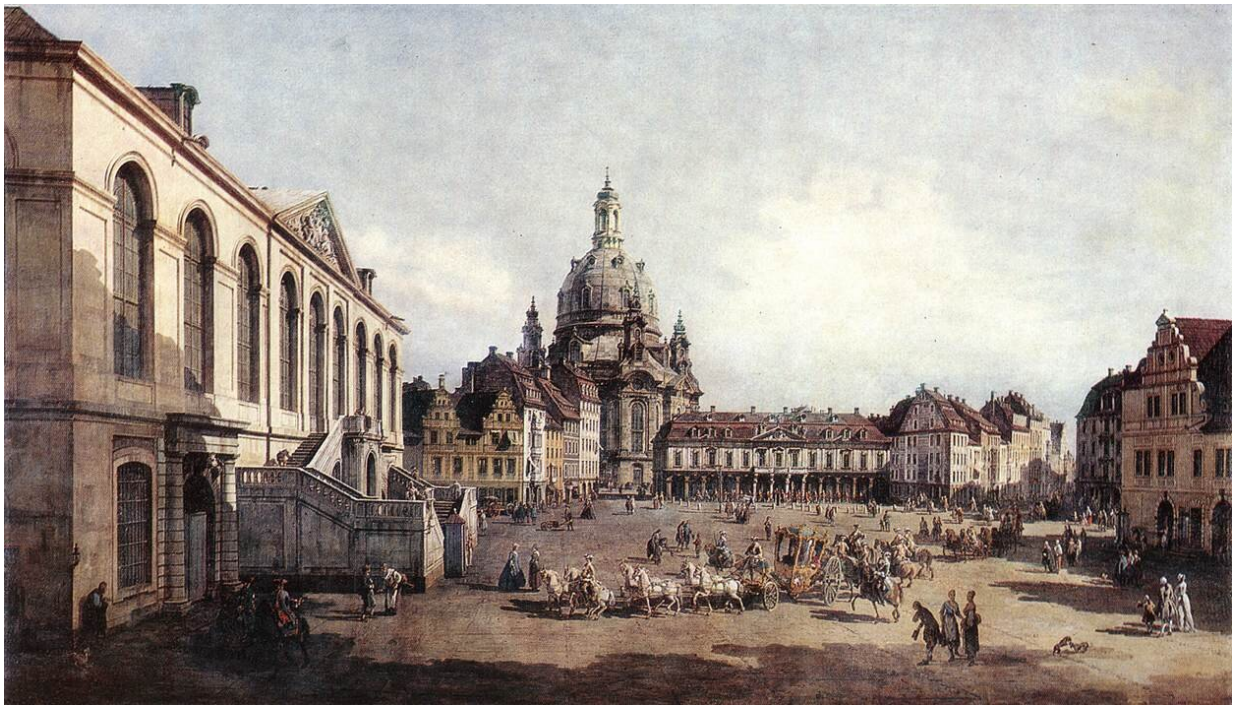

Eugen Napoleon Neureuther, *Widok na Rzym ze Wzgórza Palatynów*, 1837
Źródło: domena publiczna.

W 1842 roku Cyprian Norwid (1821–1883) wyjechał za granicę, aby odbyć studia artystyczne w Niemczech i we Włoszech. Udało mu się zwiedzić wiele europejskich miast, poznać kierunki artystyczne i filozoficzne, które rozwijały się w tym czasie w najważniejszych ośrodkach akademickich Europy. Dzięki podróżom z lat 1842–1849 Norwid dojrzał duchowo. Świadomie zaczął również eksponować w swojej twórczości polemiczny charakter wobec podstawowych założeń ideowych i artystycznych literatury romantycznej.

Poetykę Norwida i polemiczny charakter jego poezji oddaje lekcja:
„Odpowiednie dać rzeczy słowo!" – Norwidowska koncepcja poezji

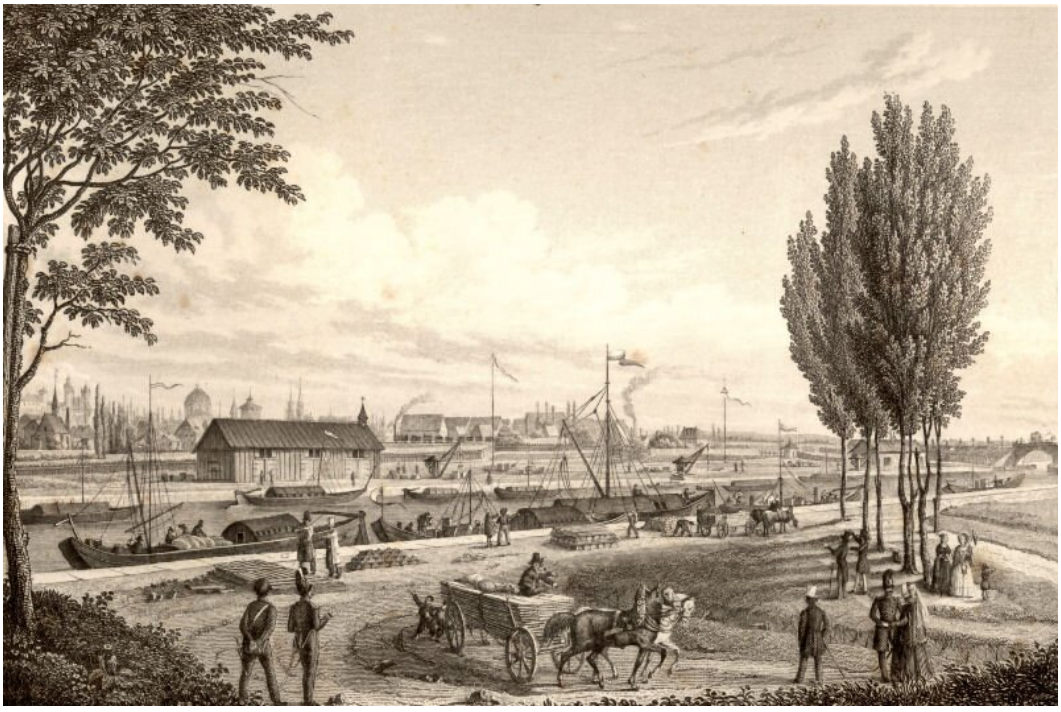
Mapa romantycznych podróżny Norwida

Bernardo Belotto, *Drezno*, ok. 1750
W 1842 roku Cyprian Norwid opuścił Warszawę i udał się w kierunku Drezna. Miasto słynęło z bezcennych dzieł sztuki. Było także siedzibą polskich emigrantów.
Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Adam August Müller, *Widok na Pragę i most Karola*, 1834
Poeta odwiedził też Pragę, ale jego pobyt w stolicy Czech nie był długi i zakończył się powrotem do Drezna.
Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Alexander Marx, *Port handlowy w Norymberdze*, 1845
W kolejnych etapach podróży Norwid odwiedzał miasta słynące z bogatych zbiorów sztuki. W Norymberdze podziwiał sztukę sakralną. Zachwyt poety wzbudził kościół św. Wawrzyńca, szczególnie sakramentarium.
Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Pałac Sprawiedliwości na pocztówce z drugiej połowy XIX wieku
Pod koniec października 1842 roku Norwid przyjechał na kilka miesięcy do Monachium. Nawiązał tu kontakty z niezwykle ożywionym środowiskiem artystycznym, dzięki czemu mógł oddać się studiom nad sztuką.
Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Francesco Guardi, *Wielki Kanał (Canal Grande) w Wenecji*, ok. 1760
W marcu 1843 roku Norwid udał się do Włoch. Kilka miesięcy spędził w Wenecji, skąd podróżował w pobliskie miejsca. „Miasto zakochanych" zachwyciło poetę bogatymi zbiorami sztuki. W tym okresie powstał wiersz *W Weronie*.
Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

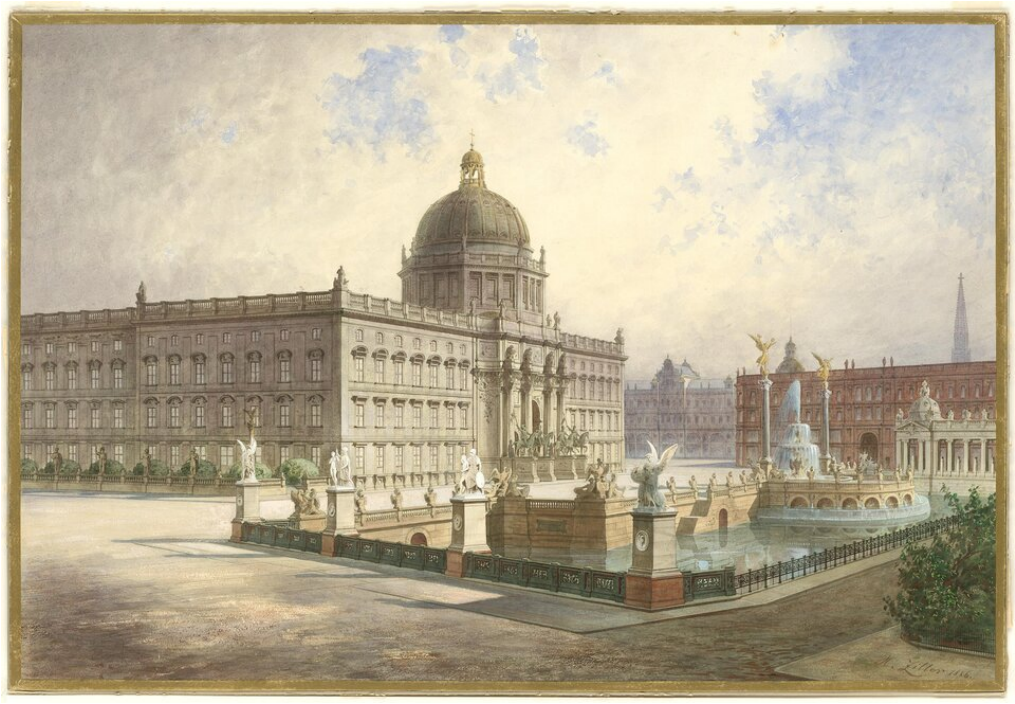
Florencja w połowie XIX wieku
W październiku 1843 roku Norwid przybył do Florencji. W tym mieście do kwietnia 1844 roku studiował rzeźbę słynnej Akademii Florenckiej. Toskańskie miasto stało się jednym z ulubionych miejsc poety; często wracał do niego wspomnieniami.
Źródło: Sailko, Wikimedia Commons, dostępny w internecie: pl.wikipedia.org, licencja: CC BY 3.0.

Hendrik Frans van Lint, *Widok na Piazza Navona w Rzymie*, ok. 1730
W maju 1844 roku Norwid zwiedził Rzym.
Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Anton Sminck van Pitloo, *Widok na Zamek Jajeczny (Castle dell'Ovo) w Neapolu*
Po pobycie w Wiecznym Mieście, jak nazywa się stolicę Włoch, poeta udał się w kierunku Neapolu. Zwiedził Pompeje, Herkulanum i Neapol. Pod koniec 1845 roku udał się ponownie do Rzymu.
Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Hermann Ziller, *Zamek w Berlinie*, 1886
We wrześniu 1845 roku poeta znalazł się w Berlinie. To w tym mieście powstał *Album berliński*, czyli zbiór grafik Norwida.
Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Targ rybny w Brukseli, XIX wiek

W sierpniu 1846 roku Norwid wyjechał do Brukseli. W tym okresie pogorszył się stan zdrowia poety i zaczęły mu doskwierać problemy ze słuchem. Był również traktowany jako „banota", ponieważ wcześniej, na skutek nieszczęśliwego zbiegu okoliczności, utracił polski paszport. W mieście tym spotykał się z Polonią brukselską.

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Rudolf Wiegmann, *Rzym*, 1834

W styczniu 1847 roku poeta opuścił Brukselę i udał się ponownie do Rzymu. W mieście tym

Norwid otworzył własne *atelier* i realizował się artystycznie. Zmagał się jednak z coraz poważniejszymi problemami zdrowotnymi i finansowymi.

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

W czasie pobytu we Włoszech Norwid odwiedził również Weronę. Dokładna data podróży do „miasta zakochanych" nie jest jednak znana. Najbardziej popularnym z werońskich utworów Norwida, obok komedii *Noc tysiączna druga*, jest wiersz *W Weronie*.

> **Grażyna Halkiewicz-Sojak**
>
> ***Werona i Rzym jako „miejsca pamięci" w utworach Norwida***
>
> Norwid przez trzydzieści lat wracał pamięcią do Werony; pośrednio świadczy to o tym, że przeżycia i refleksje związane z tym miejscem pozostawiły w pamięci i wyobraźni artysty trwały ślad. Gdy jednak patrzymy na poetyckie zapisy tego doświadczenia, pamiętając o fascynacji Norwida archeologią, o jego miłości do starych kamieni, w których zostały zapisane szyfry historii, gdy postrzegamy go przede wszystkim jako poetę kultury, to trudno nie zauważyć, że werońskie utwory wymykają się takiemu kierunkowi interpretacji. To pełne zabytków miasto przyciąga uwagę pisarza tylko jednym miejscem swojej bogatej skądinąd przestrzeni. Wędrowiec nie widzi ani antycznego amfiteatru, ani średniowiecznego Castelvecchio, ani starego mostu na Adydze. Obraz Werony sprowadza się do dwóch fragmentów: zrujnowanych domów Capulettich i Montecchich oraz grobu Julii.
>
> Źródło: Grażyna Halkiewicz-Sojak, *Werona i Rzym jako „miejsca pamięci" w utworach Norwida*, „*Litteraria Copernicana*" 2018, nr 4, s. 53.

Werona jako „miejsce pamięci"

Widok na tzw. balkon Julii w Pałacu Cappelletti w Weronie

Źródło: Wikimedia Commons, licencja: CC BY-SA 3.0.

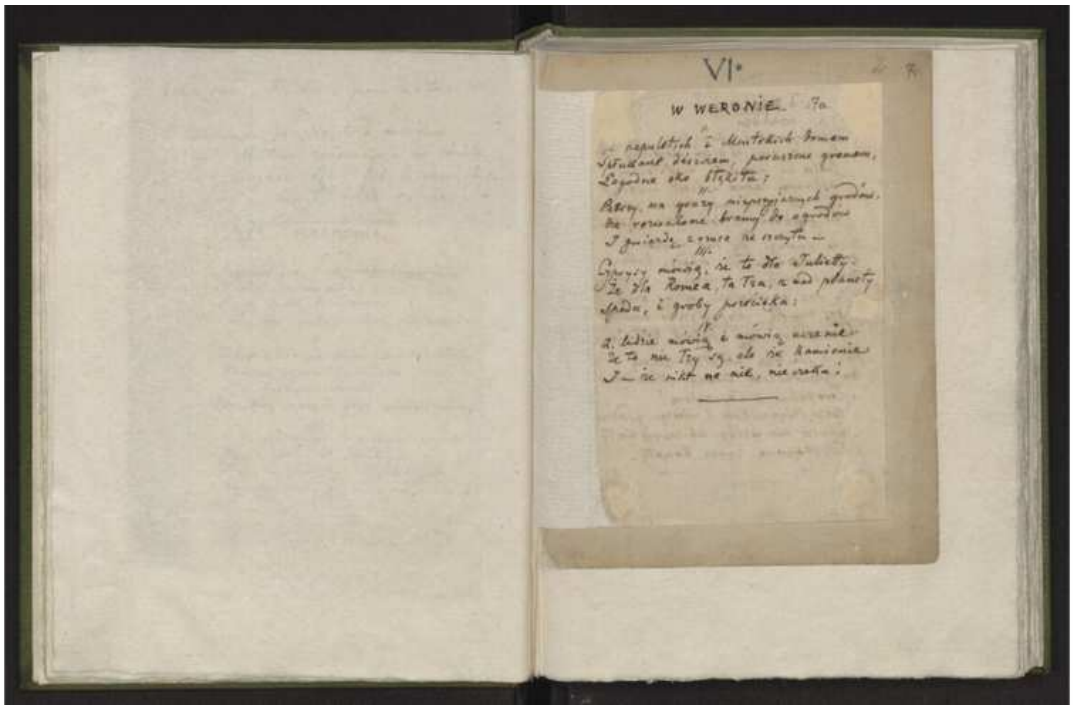
Pod koniec XVI wieku została wydana jedna z najsłynniejszych tragedii Williama Szekspira (1564–1616) *Romeo i Julia*, której akcja toczy się w Weronie i Mantui. Angielski dramaturg utrwalił historię nieszczęśliwego uczucia dwojga młodych ludzi, które stało się pierwowzorem romantycznej miłości. Dzięki niemu Werona została jednym z najbardziej znanych i chętnie odwiedzanych miast na świecie.

> **William Szekspir**
>
> ***Romeo i Julia***
>
> Zewnątrz Werony nie ma, nie ma świata,
> Tylko tortury, czyściec, piekło samo!
> Stąd być wygnanym, jest to być wygnanym
> Ze świata; być zaś wygnanym ze świata,
> Jest to śmierć ponieść; wygnanie jest zatem
> Śmiercią barwioną. Mieniąc śmierć wygnaniem,
> Złotym toporem ucinasz mi głowę,
> Z uśmiechem patrząc na ten cios śmiertelny
>
> Źródło: William Szekspir, *Romeo i Julia*, tłum. Józef Paszkowski, Kraków 2003, s. 75.

– to kwestia, którą w scenie 3 aktu III wypowiada tytułowy bohater tragedii Szekspira. Słowa te wyryte są również na wewnętrznej części bram prowadzących do miasta. Historia nieszczęśliwej miłości Julii Capuletti i Romea Montecchi stała się tak

popularna, że werończycy wskazali w mieście miejsca, w których mogłaby się toczyć akcja dramatu Szekspira. Przy Via Capello umiejscowiono dom rodziny Capulettich z balkonem Julii. Przy Via Arche Scaligere znajduje się zaś dom Romea, na którego fasadzie umieszczono słowa:

> **William Szekspir**
>
> ***Romeo i Julia***
>
> O pocieszycielu!
> Gdzie mój kochanek? Wiem, gdzie być powinnam
> I tam też jestem; lecz gdzie mój Romeo?
>
> Źródło: William Szekspir, *Romeo i Julia*, tłum. Józef Paszkowski, Kraków 2003, s. 117–118.

Rękopis wiersza *W Weronie* ze zbioru *Vade-mecum*
Źródło: domena publiczna.

Według legendy w byłym klasztorze braci mniejszych w Weronie znajduje się sarkofag z ciałem Julii. Te trzy „miejsca pamięci" związane z historią Romea i Julii zwiedzał Cyprian Norwid. Utrwalił je w wierszu, który zaczyna się słowami „Nad Kapuletich i Montekich domem" i jest przejawem filozoficznych refleksji na temat kultury i cywilizacji.

Bartolomeo Bezzi, *Martwa woda*, Werona, 1884
Źródło: domena publiczna.

Słownik

> **„miejsca pamięci”**
>
> (franc. *lieux de mémoire*) – znaki i symbole przeszłości (np. przedmioty), dzięki którym można podtrzymywać pamięć o przeszłości bez konieczności odwoływania się do relacji bezpośrednich świadków zdarzeń; także praktyki i miejsca, których celem jest stymulowanie pamięci o przeszłości

Film

Polecenie 1

Wysłuchaj wykładu prof. Michała Kuziaka, a następnie wynotuj w formie mapy myśli te elementy, które wpływają na uniwersalizm tragedii Williama Szekspira *Romeo i Julia*.

Trwa wczytywanie danych ..

Film dostępny pod adresem /preview/resource/RxnPqjYqtNM6E

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Film nawiązujący do treści materiału W Weronie - Cyprian Kamil Norwid.

Polecenie 2

Na podstawie wykładu wyjaśnij, dlaczego wiersz Norwida, mimo że nawiązuje do tragicznych kochanków, zawiera optymistyczne przesłanie.

Polecenie 3

Przypomnij sobie przebieg akcji dramatu *Romeo i Julii*. W tym celu uzupełnij punkty, dodając najważniejsze wydarzenia z tragedii Szekspira.

Sprawdź się

Tekst do ćwiczeń

Cyprian Kamil Norwid

W Weronie

I

Nad Kapuletich i Montekich domem,
Spłukane deszczem, poruszone gromem,
Łagodne oko błękitu;

II

Patrzy na gruzy nieprzyjaznych grodów,
Na rozwalone bramy do ogrodów –
I gwiazdę zrzuca ze szczytu;

III

Cyprysy mówią, że to dla Julietty,
Że dla Romea – ta łza znad planety
Spada… i groby przecieka;

IV

A ludzie mówią, i mówią uczenie,
Że to nie łzy są, ale że kamienie,
I – że nikt na nie… nie czeka!

Źródło: Cyprian Kamil Norwid, *W Weronie*, [w:] tegoż, *Vade-mecum*, oprac. Józef Franciszek Fert, Wrocław 2003, s. 24–25.

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Ćwiczenie 2

Ćwiczenie 3

Scharakteryzuj podmiot liryczny wiersza *W Weronie*. W tym celu stwórz mapę myśli, w obrębie której zgromadzisz jak najwięcej potrzebnego słownictwa.

Ćwiczenie 4

Wypisz przykłady oraz określ funkcję środków stylistycznych zastosowanych w wierszu *W Weronie*.

Ćwiczenie 5

Zapisz wersy świadczące o tym, że tragiczna miłość Romea i Julii budzi współczucie natury i te, które wskazują, że los kochanków jest obojętny ludziom.

Ćwiczenie 6

Zapoznaj się z fragmentem tekstu Aliny Kowalczykowej, a następnie rozstrzygnij, czy forma wiersza *W Weronie* pozwala poecie ukazać ścierające się światopoglądy.

Alina Kowalczykowa

Wstęp

Norwid osadzał poezję w świecie kultury i cywilizacji; w świecie moralności, którą miała kształtować; w świecie tradycji, które miała podejmując ożywiać […]. Pozostało z romantyzmu u Norwida zaufanie do dramatycznych form poetyckich. Uznawał dialogową formę wiersza, wewnętrznie udramatyzowany miał być nawet monolog, bo tylko ścieranie się poglądów prowadzi ku prawdzie.

Źródło: Alina Kowalczykowa, *Wstęp*, [w:] tejże, *Idee programowe romantyków polskich. Antologia*, Wrocław 1991, s. 67–68.

Ćwiczenie 7

Zapoznaj się z fragmentem ballady *Romantyczność* Adama Mickiewicza, a następnie w jego kontekście zinterpretuj metaforę „gwiazdy zrzucanej ze szczytu", odnosząc ją do dwóch przeciwstawnych światopoglądów – romantycznego i racjonalistycznego.

Adam Mickiewicz

Romantyczność

Dziewczyna czuje, – odpowiadam skromnie –
A gawiedź wierzy głęboko;
Czucie i wiara silniej mówi do mnie
Niż mędrca szkiełko i oko.

Martwe znasz prawdy, nieznane dla ludu,
Widzisz świat w proszku, w każdej gwiazd iskierce.
Nie znasz prawd żywych, nie obaczysz cudu!
Miej serce i patrzaj w serce!

Źródło: Adam Mickiewicz, *Romantyczność*, [w:] tegoż, *Ballady i romanse*, Poznań 2012, s. 7.

Ćwiczenie 8

Zapoznaj się z fragmentem tekstu Andrzeja Szpocińskiego, a następnie wyjaśnij, dlaczego Werona w wierszu Norwida jest „miejscem pamięci" o miłości Romea i Julii.

Andrzej Szpociński

Miejsca pamięci (lieux de mémoire)

„Miejsca pamięci" funkcjonować mogą tylko w takich kulturach, w których respektowane są przekonania o tym, że pewne przedmioty […] „mają nam coś do powiedzenia" o przeszłości. To samo można ująć jeszcze inaczej: nabieranie przez pewne przedmioty statusu „miejsc pamięci" sprawia, że w obszarze danej kultury zaczyna funkcjonować reguła orzekająca o tym, iż przeszłość dana jest nam nie tylko w relacjach bezpośrednich świadków zdarzeń, lecz także pośrednio – poprzez znaki i symbole.

Źródło: Andrzej Szpociński, *Miejsca pamięci (lieux de mémoire)*, „*Teksty Drugie*" 2008, nr 4, s. 14.

Praca domowa

Na podstawie utworów Cypriana Norwida (*W Weronie* i *Tęcza*) porównaj dwa obrazy Werony, miasta tragicznych kochanków.

Tęcza

A ludzie?... ludzi legenda jest inną;
Tę – w ziemi laurów, za Werony bramą,
Słyszałem – ówdzie stała się już gminną,
Gdy indziej Szekspir swą rozniósł ją dramą,
I każdy dzisiaj wie – ze słów poety,
Kto Montekowie są, kto Kapulety...
Zamków dwóch gruzy powyłamywanych
Po obu stronach sterczały przede mną,
Jako jędz dwojga kły nieprzejednanych;

W powietrzu ciężko było – w górze ciemno;
Burzy, zdawało się, że spadnie nawał
Kląć pychę rodów i waśni domowe,
A piorun, wyznam, że mi nie dostawał,
I obracałem ku niebiosom głowę,
Wietrząc siarczanych tchnień żółtawe światło,
Co dwóm ruinom tym służyło za tło.

Lecz w chwili właśnie, gdy już, już mniemałem,
Że burza wielkim uderzy nawałem,
Góry – że echa gromowe rozjęczą,
Ironii jakaś siła niezgadniona
Zamków dwóch szczyty… uwieńczyła – Tęczą!
A jam pomyślił: tu – kłamie i ona!…

Czyż łatwiej, łatwiej, planetę zwaśnioną
Zeswoić z Tęczą Twórcy rozjaśnioną,
Lub upiąć w niebie gwiazdy nowej klamrą,
Niż serca ludzi – wpierw, nim ludzie zamrą?!

Źródło: *Tęcza*, [w:] Cyplian Kamil Norwid, *Pisma wybrane*, t. 1, oprac. Juliusz Wiktor Gomulicki, Warszawa 1968.

Dla nauczyciela

Autor: Małgorzata Kosińska-Pułka, Bożena Święch

Przedmiot: Język polski

Temat: *„W Weronie”* Cypriana Norwida jako poetyckie „miejsce pamięci” Romea i Julii

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

1) rozumie podstawy periodyzacji literatury, sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach: starożytność, średniowiecze, renesans, barok, oświecenie, romantyzm, pozytywizm, Młoda Polska, dwudziestolecie międzywojenne, literatura wojny i okupacji, literatura lat 1945–1989 krajowa i emigracyjna, literatura po 1989 r.;

2) rozpoznaje konwencje literackie i określa ich cechy w utworach (fantastyczną, symboliczną, mimetyczną, realistyczną, naturalistyczną, groteskową);

3) rozróżnia gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i synkretyczne, w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej oraz epos, odę, tragedię antyczną,

psalm, kronikę, satyrę, sielankę, balladę, dramat romantyczny, powieść poetycką, a także odmiany powieści i dramatu, wymienia ich podstawowe cechy gatunkowe;

4) rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe: oksymoron, peryfrazę, eufonię, hiperbolę; leksykalne, w tym frazeologizmy; składniowe: antytezę, paralelizm, wyliczenie, epiforę, elipsę; wersyfikacyjne, w tym przerzutnię; określa ich funkcje;

5) interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego;

6) rozpoznaje w tekstach literackich: ironię i autoironię, komizm, tragizm, humor, patos; określa ich funkcje w tekście i rozumie wartościujący charakter;

9) rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz jej związek z programami epoki literackiej, zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi; poddaje ją refleksji;

12) w interpretacji utworów literackich odwołuje się do tekstów poznanych w szkole podstawowej, w tym: trenów i pieśni Jana Kochanowskiego, bajek Ignacego Krasickiego, Dziadów cz. II oraz Pana Tadeusza Adama Mickiewicza, Zemsty Aleksandra Fredry, Balladyny Juliusza Słowackiego;

13) porównuje utwory literackie lub ich fragmenty, dostrzega kontynuacje i nawiązania w porównywanych utworach, określa cechy wspólne i różne;

14) przedstawia propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej;

15) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, kulturowy, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny;

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

2) analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens, główną myśl, sposób prowadzenia wywodu oraz argumentację;

6) odczytuje pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy w danej dziedzinie sztuki;

II. Kształcenie językowe.

1. Gramatyka języka polskiego. Uczeń:

1) wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni w analizie i interpretacji tekstów oraz tworzeniu własnych wypowiedzi;

III. Tworzenie wypowiedzi.

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

1) zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie;

2) buduje wypowiedź w sposób świadomy, ze znajomością jej funkcji językowej, z uwzględnieniem celu i adresata, z zachowaniem zasad retoryki;

8) tworzy plan kompozycyjny i dekompozycyjny tekstów o charakterze argumentacyjnym;

IV. Samokształcenie.

9. wykorzystuje multimedialne źródła informacji oraz dokonuje ich krytycznej oceny;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje w zakresie wielojęzyczności.

Cele operacyjne. Uczeń:

- interpretuje wiersz Cypriana Kamila Norwida *W Weronie*;
- opisuje przedstawione w wierszu uczucia bohaterów literackich;
- wyjaśnia, w jaki sposób w wierszu *W Weronie* Cyprian Norwid nawiązał do historii Romea i Julii;
- analizuje środki językowe służące poetyckiemu opisowi domu Capulettich i Montecchich;
- dostrzega, na czym polega różnica między światopoglądem racjonalistycznym a romantycznym;
- wyjaśnia znaczenie „miejsc pamięci" w interpretowaniu wiersza.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- ćwiczeń przedmiotowych;
- z użyciem komputera;
- mapa myśli.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;

- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. Uczniowie zapoznają się z filmem *Romeo i Julia* – film z 1996 roku w reżyserii Baza Luhrmanna, adaptacja sztuki Williama Szekspira. W głównych rolach wystąpili Leonardo DiCaprio oraz Claire Danes. Chętni uczniowie oglądają również *Listy do Julii* – amerykańską komedię romantyczną w reżyserii Gary'ego Winicka
2. Uczniowie przypominają sobie tekst dramatu Williama Szekspira *Romeo i Julia.* Wykonują umieszczone w e-materiale ćwiczenie polegające na uzupełnianiu punktów planu (dodawanie wydarzeń z tragedii).

Faza wprowadzająca:

1. Nauczyciel zapisuje na tablicy sformułowanie *„miejsce pamięci."* Uczniowie dopisują przykłady takiej przestrzeni, która służy pamiętaniu o bohaterach i związanych z ich życiem wydarzeniach. Mówią również o znaczeniach hołdowania przeszłości i utrwalaniu wzorców osobowych. Powstają schematy, które nauczyciel komentuje.
2. Podanie celu i tematu zajęć.

Faza realizacyjna:

1. Uczniowie zapoznają się z multimedium bazowym. Wysłuchują wykładu prof. Michała Kuziaka, a następnie zapisują w formie mapy myśli te elementy, które wskazują na uniwersalizm wymowy tragedii Williama Szekspira *Romeo i Julia.* Po wykonaniu ćwiczenia dzielą się swoimi spostrzeżeniami.
2. Uczniowie udzielają odpowiedzi na pytanie o to, jaka jest Werona jako miejsce pamiętania o Romeo i Julii. Opisują miasto na podstawie wrażeń Cypriana

Norwida oraz własnych doświadczeń czytelniczych (ewentualnie podróżniczych).

3. Uczniowie w parach analizują funkcjonowanie motywu nieszczęśliwej miłości w wierszu *W Weronie* Cypriana Norwida oraz wybranym przez siebie tekście kultury. Redagują notatki, które wskazani przez nauczyciela uczestnicy zajęć odczytują na forum klasy.
4. Uczniowie pracują w czterech zespołach zadaniowych i wykonują kolejne ćwiczenia dołączone w e-materiale do tekstu *W Weronie* Cypriana Norwida.
5. Grupy prezentują na forum klasy efekty pracy zespołowej. Uczniowie zadają pytania koleżankom i kolegom, jeśli w wypowiedziach przygotowanych przez zespoły czegoś nie zrozumieli, lub proszą o uzupełnienie.

Faza podsumowująca

1. Nauczyciel prosi, aby uczniowie podchodzili do tablicy i uzupełniali kolumny tabeli. W ten sposób uczniowie podsumowują wiadomości zdobyte w czasie lekcji i porządkują swoją wiedzę o szekspirowskich kochankach, których historię utrwalił w wierszu *W Weronie* Cyprian Norwid.

Ćwiczenie 1

Jak o tragicznej miłości Romea i Julii w wierszu *W Weronie* Cypriana Norwida „mówi” przyroda, a jak ludzie?

Lp.	Przyroda	Ludzie

2. Uczniowie z wiersza Cypriana Norwida *W Weronie* wypisują sformułowania, które dotyczą sposobu mówienia o niebie. Nazywają ten rodzaj metafory zastosowanej przez poetę.
3. Nauczyciel zadaje pytania:

- Na czym polega podwójne znaczenie obserwacji zmian zachodzących na niebie w wierszu *W Weronie* Cypriana Norwida?

- Gdybyście byli w domu Julii w Weronie, to co zapisalibyście w księdze pamiątkowej tego muzeum?
  Uczniowie samodzielnie opracowują odpowiedzi na pytania. Zapisują je w zeszytach. Wskazani przez nauczyciela uczniowie prezentują efekty swojej pracy na forum całego zespołu

Praca domowa:

1. Na podstawie utworów Cypriana Norwida (*W Weronie* i *Tęcza*) porównaj dwa obrazy Werony – miasta tragicznych kochanków.

Materiały pomocnicze:

- Cyprian Kamil Norwid, *Vade-mecum,* Kraków, 1999.
- Bożena Chrząstowska, *Poetyka stosowana,* Warszawa, 1987.

Wskazówki metodyczne

- Wykład akademicki jest wykorzystywany w fazie realizacyjnej zajęć. Na jego podstawie uczniowie mogą wykonać własną prezentację na temat wizerunków nieszczęśliwych kochanków utrwalonych w literaturze.